

Liikenteen jakamistalous maaseudulla

27/08/2019 VTT – beyond the obvious

Maaseudun kuljetusten ja liikkumisen digiboksi

Valtakunnallisessa tiedotushankkeessa

- kerätään, jalostetaan ja levitetään konkreettista tietoa liikenteen ja kuljetusten muutoksesta maaseudun näkökulmasta
- havainnollistetaan, miten liikenteen digitalisoitumisen ja lakimuutosten myötä voidaan maaseudulla järjestää kuljetus- ja liikkumispalveluita joustavammin

Hankealueena on koko Suomi. Keskeinen kohderyhmä on maaseudun erilaiset pk-yritykset.

MAASEUDUN KULJETUSTEN JA LIKKUMISEN DIGIBOKSI

Seuraa hanketta:

- verkkosivut www.vtt.fi/maasdigiboksi
- Twitter @MaasDigiboksi
- keskusteluryhmä Facebookissa (löytyy hankenimellä)
- YouTube-kanava (löytyy hankenimellä)

Jakamistalous

- Yhteinen tai yhteisöllinen talous, kulutus tai käyttö
- Jakaminen, lainaaminen, vuokraaminen, yhdessä palveluihin osallistuminen
- Ydinajatuksina siirtymä omistajuudesta käyttöoikeuksiin sekä vajaakäytössä olevien resurssien tehokkaampi hyödyntäminen

Jakamistalouden ilmenemismuotoja maataloudessa

- Viljankuivaus- ja säilytyskapasiteetin jakaminen naapuritilojen kesken
- Maatalouskoneiden yhteisomistus

Kuvat: maaseuduntulevaisuus.fi

Jakamistalous liikennesektorilla

- Yleistyvä trendi: Ihmiset haluavat yhä enemmän ”vasaran omistamisen sijaan naulan seinään.”
- Myös ajoneuvojen yhteiskäyttö ja muut liikenteen jakamistalouden palvelut ovat yleistymässä.
- Painottuu kuitenkin vahvasti kaupunkiseutuihin:
  - Lyhyet etäisyydet
  - Suuret asiakasmäärät

Liikenteen jakamistalouden palveluita

- Yhteiskäyttöautot
  - Esim. DriveNow
- Vertaisvuokrauspalvelut
  - Esim. BloxCar
- Kimppakyydit
  - Esim. Kyydit.net
- Kaupunkipyörät
  - Paljon asiakkaita ja kysyntää, toimiva toteutus sekä hyvä pyöräilyinfra
  - Menestyvä jakamistalouskonsepti

Uskomatonta mutta totta: Helsingin kaupunkipyörät ovat ahkerammissa käytössä kuin missään muualla maailmassa

Helsinki sijoittui ykköseksi kaupunkipyörien suosiota eri maissa vertailevassa selvityksessä, kun laskettiin pyöräkohtaisesti tehtyjen matkojen määrää päivittäin.

■ Kaupunkipyörät 2.4.2019 klo 11:02 | päivitetty 2.4.2019 klo 11:42

Kuvat: drive-now.com, yle.fi

Kuljetuspalvelujen järjestämisestä maaseudulla

- Pitkät etäisyydet
- Ohuet kuljetusvirrat
- Pienet asukasmäärät
- Liikennepalvelujen tuottaminen markkinaehtoisesti haastavaa, koska asiakkaita on harvassa

- Julkisesti tarjotut tai tuetut palvelut ovat keskeisessä roolissa

Kuljetuspalvelujen järjestämisestä maaseudulla

- Osassa kunnista haasteena resurssien vähyys
- Useat lait ja asetukset ovat ohjanneet kuljetuksia
  - Monesti yhdellä organisaatiolla ei tarkkaa kokonaiskuvaa kuljetuksista eikä vastuuta kokonaisuuden kehittämisestä
- Kuljetukset harvoin kenenkään viranhaltijan ensisijainen työtehtävä
  - Kuuluvat esimerkiksi sote- tai sivistyssektorin viranhaltijalle
- Sääntelyn keventäminen uusissa laeissa helpottanut mm. taksiluvan saamista ja mahdollisuuksia yhdistellä tavara- ja henkilöliikennettä
- Toisaalta esimerkiksi taksipalvelujen saatavuus on heikentynyt joillakin alueilla
- Oleellista sopeutuminen uusiin lakeihin ja kuljetuskokonaisuuden vastuiden keskittäminen

Miksi ja miten jakamistaloutta maaseudun liikenteeseen?

Maaseudun etuja:

- Luottamus ihmisten välillä vs. ”kasvottomuus” suurissa kaupungeissa
- Yhteisöllisyys
- Naapurituntemus
- Suomessa pitkälle kehittynyt ICT-infrastruktuuri ja yleisesti myönteinen asenne uusia teknologioita kohtaan

- Yhteiskunnan maksamat kuljetukset sekä valtakunnallinen postiliikenne luovat osaltaan pohjaa uusien palvelujen kehittämiseksi

Miksi ja miten jakamistaloutta maaseudun liikenteeseen?

- Etenkin alueiden rajallisista resursseista ja pienistä asukasmääristä johtuen uusilla teknologioilla sekä jakamistalouden ratkaisuilla paljon potentiaalia
- Keskeisiä kokonaisuuksia ovat:
  - Kuljetuspalvelujen ja matkojen yhdistelemien, kimppakyydit
  - Kutsuohjautuva liikenne
  - Yhteiskäyttöiset palvelut ja ajoneuvot
- Resurssitehokkuus yhdistävänä tavoitteena sekä yhteisön, palveluntarjoajan sekä yksilön näkökulmasta!

Mihin jakamistalous sopii maaseudulla?

- Alueille, joilla julkinen liikenne ei palvele riittävästi.
- Liikkujille, joilla on satunnaisia autonkäyttötarpeita. Hyvin toimivat liikkumispalvelut voivat vähentää tarvetta esim. kakkosauton hankintaan.
- Yhteiskäyttöiset ajoneuvot sopivat tiiviimpiin asumiskeskittymiin tai esimerkiksi naapurien kesken käytettäväksi.

Esimerkkejä liikenteen jakamistalousoalveluista maaseudulla

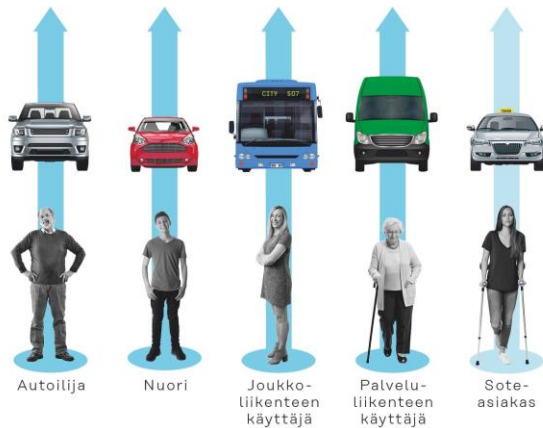
Liikenteen jakamistalousoalveluja maaseudulla

Kotimaa:

- ALPIO -hanke (Alueellisen liikkumisen palveluiden integroitu operointi)
  - Keväällä 2018 Sitran johdolla käynnistynyt hanke, jossa kokeillaan erityisesti matkojen yhdistelyä ja kutsuohjautuvia palveluja harvemmin asutuilla seuduilla.
  - Tavoitteena edistää myös julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä sekä testata sote-matkojen avaamista yhdistettäväksi muihin kuljetustarpeisiin.

Visio ALPIO-hankkeessa

NYKYTILA

ALUEIDEN SAAVUTETTAVUUS
 LIIKKUMISEN PALVELUTASO
 HARVAAN ASUTUILLA SEUDUILLA
 AJONEUVOJEN TÄYTTÖASTEET

LIIKKUMISEN KUSTANNUKSET
 KASVIHUONE-
 KAASUPÄÄSTÖT

● Itsemaksava asiakas   ● Yhteiskunnan tukema asiakas

TULEVAISUUS

SITRA

Liikenteen jakamistalousoalveluja maaseudulla

Ruotsi:

- Swedish Mobility Program (Samtrafiken)
  - Toimintamalli, jossa haettu kokeiluhankkeilla ratkaisuja maaseudun julkisen liikenteen kysynnän ja tarjonnan ongelmiin.
  - Kaikki tarjolla oleva kuljetuskapasiteetti on pyritty integroimaan julkiseksi liikenteeksi. Perinteisen taksi- ja linja-autoliikennöinnin lisäksi yhteiskäyttöautoja ja kimppakyytejä liitetty julkiseksi liikenteeksi digitalisaatiota hyödyntäen.

Kuva: samtrafiken.se

Liikenteen jakamistalousoalveluja maaseudulla

Skotlanti:

- NaviGoGo
  - Erityisesti nuorille suunnattu MaaS - kokeilu, jossa yhden sovelluksen kautta tarjottiin tietoa ja mahdollisuus tilata eri kuljetuspalveluja
  - Taksit, julkinen liikenne, vuokrattavat pyörät ja autot sekä kävelyreitit samassa järjestelmässä
  - Maksullisten palvelujen veloitus samassa sovelluksessa

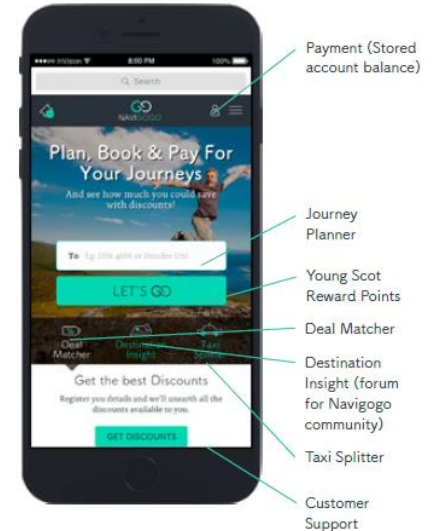
NaviGoGo Service

NaviGoGo is a membership-based service accessed via a WebApp available on mobile, tablet or computer and is underpinned by customer support, and facilitated by the existing Young Scot and National Entitlement Card platforms.

It enables young people to plan, book and pay for their journeys in one place using a stored NaviGoGo account balance which can be topped up by themselves or third parties such as parents or carers.

Key features of the WebApp:

- A personalised journey planner with fare calculator responsive to a user's profile and entitlements
- A journey payment and fulfilment platform
- A forum for users' comments and feedback on transport options
- A 'deal matcher' for intelligently matching individuals to deals and discounts
- A taxi splitter tool to simplify calculating the cost of a taxi journey with friends
- A 'discover a destination' database containing local transport information
- Incentive points for positive/sustainable choices, delivered through Young Scot rewards.

Liikenteen jakamistalousoalveluja maaseudulla

Ranska:

- Blablacar
  - 2006 Ranskassa perustettu ja 22 maassa toimiva kimppakyytipalvelu
  - 65 miljoonaa rekisteröitynyttä käyttäjää
  - Ajajat merkitsevät reittinsä ja hintansa nettipohjaiseen palveluun, josta matkustajat voivat valita sopivan kyydin
  - Maksu hoidetaan palvelun välityksellä
  - Keskusteluhaluus: Blablabla, blabla tai bla
- Rezo Pouce
  - Kimppakyyti- ja liftaamispalvelu
  - Ajajat merkitsevät reittinsä älypuhelinsovellukseen, jonka avulla voi sopia kyytejä
  - Halutessaan kyytejä voi odottaa sopimatta palvelun tunnuksella merkitylle pysäkillä
  - Luotettavuutta lisätty matkustajien ja kuljettajien rekisteröitymisellä palveluun

<https://www.blablacar.com/>

<https://www.rezopouce.fr/>

Lopuksi

- Jakamistalouden keinoin voidaan edistää kuljetuspalvelujen saatavuutta maaseudulla.
Keskeisiä kokonaisuuksia:
  - Kuljetusten yhdisteleminen, kimppakyydit
  - Kutsuohjautuva liikenne
  - Yhteiskäyttöiset palvelut ja ajoneuvot.
- Julkisen sektorin kykyä tarjota myös jakamistalouteen perustuvia palveluita tulee tukea:
  - Kuljetuksia koskevan sääntelyn yhtenäistäminen ja uusiin lakeihin sopeutuminen
  - Kuljetuspalvelujen organisointivastuiden keskittäminen
  - Keskeistä julkisen ja yksityisen sektorin sekä asukkaiden välinen yhteistyö sekä tiedotus uusista palveluista
- Jakamistalouskonseptit vielä uusia ja monesti hakevat muotoaan sekä kotimaassa että kansainvälisesti. Uusille palveluille on kuitenkin paljon kysyntää erityisesti harvaan asutuilla alueilla.

Kiitos!

Arttu Lauhkonen
Tutkija, DI
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
Liikenne ja liikkuminen
arttu.lauhkonen@vtt.fi

**MAASEUDUN
KULJETUSTEN
JA LIKKUMISEN
DIGIBOKSI**

<https://www.vtt.fi/sites/maasdigiboksi>